

نقش علم بازاریابی

سلامت اجتماعی

کاملیا احتشامی اکبری

چکیده

کیفیت زندگی، سلامت اجتماعی و توان اقتصادی همگی از جلوه های توسعه محسوب می شوند. مقاله حاضر بحث توسعه را از دیدگاه سلامت اجتماعی در کشور ایران بررسی کرده و عنوان می دارد که لحاظ کردن نگرش بازاریابی در مباحث توسعه می تواند گره گشای نه تنها معضل توسعه نیافتگی، بلکه مسائل اجتماعی ناشی از آن شود.

مقدمه

این مقاله بر آن است تا تصویری از سلامت اجتماعی در ایران ارائه دهد. نگارنده ادعا ندارد که این تصویر کامل است، اما بر این باور است که شاخصهای اندازه گیری سلامت اجتماعی و کیفیت زندگی ایرانیان می باید به گونه ای جدی توسعه یابد. شاخص سلامت اجتماعی و علم بازاریابی از آن جهت ارتباط می یابند که در محیطی سالم با اقتصادی شکوفا و اذهانی نوآور است که بازاریابی می تواند در کلیه ابعاد عملکردی، سازمانی و مدیریتی به ایفای نقش بایسته خود بپردازد. اما سوال اینجاست که آیا می توان در ناملازمات اقتصادی و اجتماعی نقشی برای بازاریابی قائل شد؟

سلامت اجتماعی

شاخص سلامت اجتماعی در کنار شاخص سلامت اقتصادی به کار گرفته می شود. در هر جامعه ای کوشش می شود معیارهایی تهیه گردد که بیانگر سلامت آن جامعه باشد. سلامت جامعه در این است که جامعه به سوی هدفهای درستی جهت یابی و رشد کرده باشد. در چنین جامعه ای تولید رشد می کند و توان جامعه در دفاع از خود فزونی می یابد. مردم از اینکه عضو

جامعه از لحاظ روابط اجتماعی سالم است یا خیر و در این میان نقش علم و هنر بازاریابی چیست؟

از جمله شاخصهایی که بر سلامت اجتماعی اثر می گذارد می توان به این موارد اشاره داشت: انتظار زندگی، درآمد اشخاص در مقابل هزینه های اساسی و خط فقر، گرانی و تورم، سلامت خانوادگی میزان تنش و طلاق، وضعیت کودکان و کودکان رانده شده، وضعیت و جایگاه اقتصادی - اجتماعی بانوان، وضعیت و جایگاه اقتصادی - اجتماعی جوانان، درصد بیکاری ناخواسته، اعتیاد، مدت زمان رسیدگی به جرائم، وضعیت مسکن، بوروکراسی و فساد، حوادث رانندگی و اتلاف وقت در ترافیک، بیمارستان، درصد افرادی که نیاز به درمان دارند و می توانند درمان شوند، فضای سیاسی، نرخ خودکشی، وضعیت اقلیتها و نظایر آن.

ذیلاً به آمارهایی که در برخی از موارد فوق ارائه شده است و به ترسیم وضعیت سلامت اجتماعی در کشور ایران کمک می کند، اشاره می شود:

کل جمعیت کشور در سال ۱۳۸۲ حدود ۶۸ میلیون نفر بالغ می شد که از این تعداد ۴۵ میلیون نفر در مناطق شهری و ۲۳ میلیون نفر در مناطق روستایی زندگی می کردند. به نظر می رسد تنها یک سوم جمعیت کشور حاضرند خارج از شهرهای بزرگ زندگی کنند.

روند مهاجرت از روستاها به شهرها همچنان ادامه دارد. به طوری که جمعیت مناطق روستایی ایران که در سال ۱۹۹۷ میلادی ۲۳ میلیون و ۱۱۰ هزار و ۷۹۹ نفر بود، در سال ۲۰۰۱ میلادی به ۲۲ میلیون و ۷۰۰ هزار و ۶۹۱ نفر کاهش یافت. میانگین کاهش سالانه جمعیت در مناطق روستایی کشور در این مدت اندکی بیش از ۱۰۰ هزار نفر بوده است.

بر اساس اطلاعات سایت رایانه ای مرکز آمار ایران، جمعیت مناطق روستایی کشور در دوره مورد بررسی ۳۶ صدم درصد رشد منفی داشت.^(۱)

بر اساس همین گزارش، در همان مدت جمعیت شهری کشور از ۳۷ میلیون و ۸۲۵ هزار و ۷۷۸ نفر به ۴۱ میلیون و ۸۲۷ هزار و ۴۷۱ نفر رسید که رشدی معادل دو درصد نشان داد. در این مدت سالانه بیش از یک میلیون نفر بر جمعیت شهرنشین کشور افزوده شده است.

جامعه هستند رضایتمندند. سلامت جامعه را می توان برحسب جوانب مادی زندگی سنجید، یعنی جامعه بتواند اشیاء یا خدماتی تولید کند و در اختیار افراد بگذارد که بااستفاده از آن افراد جامعه زندگی راحت تری داشته باشند. زندگی مادی را ضوابطی اندازه می گیرد که به آن ضوابط شاخصهای اقتصادی می گویند؛ به طور مثال، اینکه یک جامعه چقدر تولید می کند، به ویژه با عنایت به این مهم که این تولیدات معمولاً به قیمت سنجیده می شود. شاخص مهم دیگر تورم است. شاخص اقتصادی دیگر این است که از عده ای که توان تولید دارند چند نفر آماده به کار هستند، چند نفر تولید می کنند و چند درصد بیکارند. شاخص دیگر وجود منابع تولیدی از قبیل انرژی، منابع کانی، خاک کشاورزی و جنگلهاست. اینکه این منابع به چه نحو مورد استفاده قرار می گیرند و اینکه بهره وری و کارایی آنها چیست از دیگر مواردی است که در نظر گرفته می شود.

در کنار موارد اقتصادی که بانک مرکزی هر ۳ ماهه گزارش آنها را می دهد باید دید که جامعه از لحاظ سلامت در چه وضعیتی قرار دارد. مسائل فرهنگی، روانی، بهداشتی خود معیاری برای سلامت است. باید دید که آیا

جدول ۱ - قیمت مسکن و زمین در تهران

مشخصات	شمال		شرق		غرب		مرکز		جنوب	
	حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین	حد بالا	حد پایین
آپارتمان	۱۲۰۰۰	۸۰۰۰	۷۵۰۰	۴۵۰۰	۷۵۰۰	۵۵۰۰	۷۰۰۰	۲۸۰۰	۴۰۰۰	۲۰۰۰
کلنگی (زمین)	۱۰۰۰۰	۷۰۰۰	۸۰۰۰	۳۵۰۰	۸۵۰۰	۵۰۰۰	۸۰۰۰	۲۸۰۰	۴۵۰۰	۲۰۰۰

توجه: اطلاعات فوق بر اساس اظهارات منابع در دسترس و بنگاههای معاملات ملکی است و چون قیمتها در پنج منطقه به طور میانگین تقسیم بندی شده اند پس صرفاً برای اطلاع عمومی است. قیمتها به ازای هر متر و برحسب هزار ریال است.

اجتماعی به سر برنند، عاملی مهم در آرامش روانی و افزایش کیفیت زندگی است. عدالت یکی از ارکان اساسی جوامع مدرن تلقی می شود و فقدان آن منشاء بسیاری از ناآرامیهای اجتماعی طی قرون اخیر نه تنها در ایران بلکه در دیگر کشورهای جهان نیز بوده است.

بحث زندانها و تعداد زندانیان در ارتباط با بحث امنیت اجتماعی مطرح است. می توان چنین استدلال کرد که ارقام بالای زندانیان الزاماً جنبه منفی ندارد، چرا که هر قدر سیستم انتظامی و امنیتی بهتر عمل کند، قاعدتاً مجرمان بیشتری در بند خواهند بود. بنابر آمار زندانیان که در پایگاه اینترنتی سازمان زندانهای کشور ارائه شده است^(۶) نسبت کل زندانیان به جمعیت کشور ۰/۰۰۲ است که می تواند بیانگر دو موضوع باشد، یا نظام امنیتی کشور موفق به دستگیری مجرمان نیست و یا اینکه جامعه از ضریب امنیتی بالایی (۲ مجرم از هر ۱۰۰۰ نفر) برخوردار است. اما با این حال و برخلاف فرضیه دوم، خبیرگزاری مهر گزارش می دهد که نرخ آسیبهای اجتماعی هر ساله ۱۰ الی ۱۵ درصد افزایش داشته است.^(۷) این در حالی است که در نشریه ماوی که در سایت وزارت دادگستری قرار گرفته، قدمت برخی از پرونده های قضائی به ۲۵ سال می رسد.^(۸) به کلام ساده تر شاید اثبات جرم یک نفر خطای دهها سال به طول انجامد و مجرم به ارتکاب جرم ادامه دهد.

در عین حال و در ارتباط تنگاتنگ با بحث امنیت اجتماعی و قضایی، مسئله رشوه خواری مورد اشاره رئیس قوه قضائیه قرار می گیرد:

«رئیس قوه قضائیه کشورمان از ابتدای مسئولیت خود، بسیار صریح و رک صحبت کرده است. او در آغاز و در نخستین سخنرانی اش به هنگام تحویل پست ریاست قوه قضائیه تاکید کرد که مسئولیت ویرانه ای را

است که بنابر آمار مرکز آمار ایران متوسط درآمد ماهانه یک خانوار شهری چهار نفره حدود ۲/۷۶۰/۰۰۰ ریال است.

پایگاه اطلاعاتی وزارت مسکن و شهرسازی تحلیل زیر را در مورد تملک مسکن ارائه می دهد:

بررسی شاخص تملک، به معنای زیربنای قابل تملیک مسکن برای هر خانوار از گروههای مختلف درآمدی، نشان می دهد که حتی با وام مسکن ۱۵ ساله و بهره های رایج برای این گونه وامها و بارانه های در نظر گرفته شده برای گروههای مختلف درآمدی، ۳۰ درصد از خانوارهای نیازمند مسکن در شهر تهران (دهکهای ۱ تا ۳) توان مالی ساخت یا خرید خانه ای با زیربنای بیش از ۳۰ متر مربع ندارند. با وجود اینکه رشد تولید مسکن بیش از نرخ رشد خانوارها است و بازار مسکن نیز همراه با کاهش توان تملک خانوارها، تولید مسکن کوچک را افزایش داده است، هنوز تهیه مسکن متعارف از عهده ۴۰ درصد از خانوارهای نیازمند بر نمی آید.

بحث دیگر در محیطهای شلوغ و پرتلاطم شهری موضوع رانندگی، تصادفات و ترافیک است که طبعاً می تواند آثاری نامطلوب بر سلامت روانی و اجتماعی داشته باشد. نتایج تحقیقات یک کارشناس ایمنی حاکی از آن است که ایران دارای رتبه نخست تصادمها در دنیا است. این تحقیقات نشان می دهد که در ایران در هر ساعت دو نفر جان خود را بر اثر حوادث رانندگی از دست می دهند.^(۹)

در ضمن میزان اتلاف وقت در ترافیک تهران ۲ میلیارد ساعت است.^(۱۰)

بحث جرایم و نظام قضایی و دادرسی کشور طبعاً از مواردی است که بر سلامت اجتماعی اثری مستقیم دارد. اینکه افراد بتوانند اعاده حیثیت کرده و در محیط امن و قانونمند

رشد جمعیت در کشور در دوره مورد بررسی (۲۰۰۱-۱۹۹۷) کمتر از مناطق شهری کشور بود. به طوری که سالانه اندکی بیش از ۹۰۰ هزار نفر به جمعیت مناطق شهری افزوده شد. این تفاوت به تفکیک مناطق روستایی استانهای کشور نیز نشان می دهد که در این مناطق همواره رشد جمعیت به غیر از استانهای تهران، خوزستان و سیستان و بلوچستان و هرمزگان منفی بود.

صرف نظر از علل این جابجایی جمعیتی، دو نکته حائز اهمیت است: اول آنکه حرکت جمعیت از مناطق روستایی و تمرکز در مناطق شهری یکی از مشخصه های بارز کشورهای در حال توسعه است. به میزانی که منابع در کل کشور توزیع شود، نیاز کمتری برای تخلیه مراکز روستایی وجود خواهد داشت. دومین نکته نیز این است که تمرکز جمعیت در مناطق شهری می تواند به مسائلی از قبیل افزایش ترافیک، جرایم، آلودگی، کمبود مسکن و اتلاف وقت منجر شود، که خود آثاری سوء بر سلامت اجتماعی دارند.

در باب مسکن، به نظر می رسد علی رغم اینکه سرمایه گذاری قابل توجهی به سمت این بخش اقتصادی سرازیر شده است، اقبال درآمد متوسط و فقیر از کمبود مسکن در وضع نگران کننده ای قرار دارند. براساس نماگر اقتصادی بانک مرکزی ایران تنها در بین سالهای ۱۳۷۸ تا ۱۳۸۱ تعداد ساختمانهای ساخته شده در مناطق شهری از ۲۲/۰۶۹ به ۵۲/۶۰۴ واحد، افزایش یافته است. تنها در تهران این رشد از تعداد ۶۰۲۰ واحد در سال ۱۳۷۸ به رقم ۱۸/۸۸۷ واحد در سال ۱۳۸۱ بوده است. بنابر ارقام سال ۱۳۸۱ که توسط بانک مرکزی ایران ارائه شده است، حدود یک سوم از کل واحدهای مسکونی کشور در تهران ساخته شده است. از جانب دیگر، بنابر آمار و ارقام ارائه شده توسط وزارت مسکن و شهرسازی نرخ مسکن و زمین در تهران به شرح زیر است (جدول شماره یک):

اطلاعات فوق «بر اساس منابع در دسترس و بنگاهها» بوده و الزاماً بیانگر نرخ واقعی معاملات نیست. اما با فرض دقت ارقام فوق میانگین متوسط قیمت هر مترمربع آپارتمان در تهران برابر با ۶۱۰۰/۰۰۰ ریال است. بدین ترتیب متوسط ارزش یک آپارتمان ۵۰ متری برابر ۳۰۰/۵۰۰/۰۰۰ ریال خواهد بود و این در حالی

به عهده گرفته است که ۷۰ سال از دادگستری جهان عقب است.^(۸)

در کنار موضوع جرائم و با توجه به اینکه ایران در همسایگی یکی از تولیدکنندگان عمده مواد مخدر در جهان قرار دارد، بحث اعتیاد اهمیت می یابد. اعتیاد از آن جهت که توان فعالیت و تولید اقتصادی و اجتماعی را از فرد سلب می کند مسلماً آثار سوء بر زندگی فرد معتاد و خانواده وی برجای می گذارد. تعداد بالای معتادان موجب توسعه قاچاق و درآمدزایی از راههای غیرمعارف و نامناسب می شود. در شرایط فقر و در شرایطی که سطح تخصصی و آموزشی افراد پایین باشد، تعداد زیادی از افراد به این راه برای کسب درآمد و گذران زندگی متوسل می شوند.

آمار حکایت دارد از دو میلیون معتاد رسمی و تفتنی، ۳۰۰ هزار معتاد تزیقی، ارتباط مستقیم ۶۰ درصد طلاق های کشور با اعتیاد، وارد آمدن سالانه بین ۴ تا ۵ هزار میلیارد تومان خسارت مالی از این ناحیه به کشور، مرگ روزانه ۱۰ تا ۱۲ معتاد و صدها معضل مشکل دیگر است. بنابر آمار رسمی پزشکی قانونی در سال ۸۱ سه هزار و ۵۰۰ نفر و در سال گذشته چهار هزار و ۵۰۰ معتاد جان خود را از دست دادند که اغلب آنها در تهران فوت کرده اند. بنابر اعلام رسمی برخی از کارشناسان و مسئولان سازمان بهزیستی کشور اعتیاد به مواد مخدر در بروز بسیاری از مسائل از جمله ۵۰ درصد طلاقها و از هم پاشیدگی کانون خانواده، ۴۰ درصد اعمال خشونت علیه کودکان، ۶۷ درصد انتقال و پروس ایدز و درصد قابل توجهی از خودکشی، دیگر کشی، خشونت و فحشا موثر است و همچنین ۶۵ درصد بزهکاری کودکان و ۳۰ درصد کودک آزاری نیز بنابر تحقیقات صورت گرفته در خانواده هایی روی می دهد که طلاق به علت اعتیاد یکی از والدین در آن به وقوع پیوست.^(۹)

وضعیت روانی کودکان از عوامل مهم سلامت اجتماعی محسوب می شود. کودکان امروز امید آینده مملکت محسوب می شوند، هر قدر کودکان در محیط امن خانوادگی و اجتماعی پرورش یابند، از سلامتی روانی بهتری برای رویایی با مسائل دوران بلوغ برخوردار خواهند بود. کودکان سالم امروز چرخهای اقتصادی مملکت را در آینده به حرکت خواهند آورد، در عین حال کیفیت زندگی آنها در زمان حال بیانگر

استحکام محیط خانواده است. صمد رسول زاده اقدم، در پایان نامه کارشناسی ارشد، پژوهشگری علوم اجتماعی خود با عنوان «عوامل موثر بر خشونت علیه کودکان در خانواده های تهرانی»^(۱۰) آورده است: عواملی که بر خشونت علیه کودکان در خانواده های تهرانی موثر است، بیشتر عواملی شناختی، فرهنگی و رابطه ای هستند.

بر اساس یافته های این پایان نامه، مادران به طور میانگین ۱۴/۲۳ مورد و پدران ۱۲/۴۰ مورد علیه کودکان مرتکب خشونت شده اند. همچنین نتایج بیان می کند که هر کودک به طور میانگین ۲۶/۵۰ بار توسط والدین خود مورد خشونت واقع می شود که از این میان سهم خشونت عاطفی و بی توجهی بیشتر از سهم خشونت جسمانی بوده است.

نتایج معادلات رگرسیون چند متغیره در این پایان نامه نشان می دهد که متغیرهای نظم در خانواده، ارزش کودک برای والدین و تضاد در خانواده، تاثیر بسزایی در خشونت علیه کودکان دارند.

بحث آموزش جوانان از جمله مسائلی است که تعیین کننده وضعیت این قشر در بازار کار و جامعه خواهد بود. از مسائل میرمی که کشور با آن مواجه است، عدم ورود تعداد قابل توجهی از جوانان به دانشگاه است که اینان به نحوی به نیروی بیکار در جامعه می پیوندند. وزیر علوم ایران ابراز داشت که در حال حاضر در آزمون ورودی دانشگاهها، از میان هر ۸ یا ۷ داوطلب یک نفر وارد دانشگاه می شود که با آزمون دانشگاه آزاد اسلامی این رقم کمتر می شود. به عبارتی از میان هر ۴ یا ۵ نفر یک نفر در دانشگاه پذیرفته می شود.^(۱۱) روند دیگری که در کنار مسائل فوق مشاهده می شود، افزایش نسبت زنان دانشجو نسبت به مردان است.

این در حالی است که این زنان آموزش دیده و تحصیل کرده الزاماً جذب بازار کار نمی شوند. در حالی که تعداد مردان دانشجو در حال کاهش است و به نسبت کاهنده ای جذب بازار کار می شود. آمار زیر بیانگر نسبت زنان به مردان سرپرست و مدیر در موسسات دولتی در سال ۱۳۸۰ است.^(۱۲) (جدول شماره دو)

در حالی که تعداد کمی از زنان جذب بازار کار می شوند، نرخ بیکاری نیز در سراسر جامعه در حال رشد است. در تحلیلی در روزنامه ابرار

اقتصادی معضل بیکاری بدین شرح تفسیر می شود: «با توجه به میزان افزایش تعداد جوانان ۱۸ سال به بالا، سالانه باید بیش از ۱/۷۰۰/۰۰۰ شغل ایجاد شود و این در حالی است که به دلایل مختلف نرخ رسمی بیکاری در کشور ۱۴/۷ اعلام می شود. البته به نظر نگارنده نرخ بیکاری بسیار بیشتر از رقم مذکور است، زیرا از نظر مسئولان، بیکار به شخصی اطلاق می شود که به اداره کار مراجعه و شناسنامه کار تهیه کرده باشد. حال آنکه خیل عظیم جمعیت روستایی به ادارات کار دسترسی ندارند. حتی در شهرها هم فرهنگ مراجعه به ادارات کار و کارجویی آنچنان رایج نیست. بنابراین با در نظر گرفتن مسایل فوق می توان به طور تقریبی، به نرخ بیکاری حدود ۲۰ درصد اشاره کرد.»^(۱۳)

در کنار نرخ بیکاری رسمی و پنهان قابل توجه، مسئله نرخ تورم که در گزارش سه ماهه دوم نامگر اقتصادی بانک مرکزی ایران بر ۱۶/۴ درصد بالغ می شود، می باید به مسئله فقر اقتصادی نیز اشاره داشت. به گزارش ایرنا مورخ ۱۸ اوت ۲۰۰۲، ۷ میلیون از جمعیت ایران یا حدود ۱۰ درصد زیر خط فقر به سر می برند که از این میان تعدادی تا سرحد ۲۰۰ تا ۳۰۰ درصد در زیر خط فقر قرار دارند. از جانب دیگر، طبق آمار سال ۱۳۸۱ بانک مرکزی از جمعیت فعال ۱۹ میلیون نفری و با احتساب نرخ بیکاری حدود ۱۶ میلیون نفر ایرانی در تولید درآمد ناخالص ملی نقش دارند. به عبارت دیگر، از ۶۶ میلیون نفر جمعیت کشور ایران در سال ۱۳۸۱ تنها ۲۴ درصد از جمعیت مولد بوده است و ۷۵ درصد مابقی به نحوی به این تعداد از لحاظ درآمد و زندگانی وابسته بوده است.

تلاطم اجتماعی و بازاریابی

به طور کلی نقش اجتماعی بازاریابی از دو دیدگاه کلان و خرد قابل بررسی است. در دیدگاه کلان، طبقاً علم بازاریابی در جوامعی می تواند به شکوفایی برسد که بازار به صورت فعال و شفاف به تولید، اشتغال زایی و مصرف بپردازد. به طور کلی، «رویکردهای بازاریابی در هر کشوری به سطوح تمدن مادی کشورها، فرهنگ آن و پذیرش فناوری جدید توسط گروه مصرف کننده بستگی دارد.»^(۱۴) بازاری که در آن بازارهای خدماتی، تولیدی، سرمایه ای و مالی در تعاملی مولد بوده و یکدیگر را در سیری

خود به منظور کاهش هزینه و ایجاد سازماندهی توانمند به منظور رقابتی کردن محصول خود پیدا می کنند. در جایی که هدف صرفه جویی در هزینه و تولید بر حسب نیاز واقعی جامعه و مشتری باشد، «بازارشناسی» و «بازارشنوی» به ابزارهایی بسیار کلیدی مبدل می گردند.

علم بازاریابی می طلبد که همواره تجزیه و تحلیل صحیحی از اوضاع اقتصادی و اجتماعی چه در سطح خرد یا کلان صورت گیرد و به همین علت، در صورت توسعه و اجرای مناسب می تواند به جریان اطلاعات و حساسیت فزاینده بنگاه نسبت به نیازهای خریداران منجر شده تا در بلندمدت آنها را به «مشتری» تبدیل کرده و از این طریق سود نهایی برای شرکت حاصل شود تا هدف «ثروت زایی» نیز تامین گردد.

بدین ترتیب علی رغم کم توجهی نسبت به علم بازاریابی در جوامع در حال گذر و متلاطم، به نظر می رسد که در اینچنین محیطهایی علم بازار و بازاریابی چنانچه اصولمند، هدفمند، مسئولانه و واقع گرایانه در سطوح خرد و کلان به اجرا درآید، چرخهای تولید به گونه ای موثر به سمت سلامت اجتماعی به حرکت درآید. منابع و مآخذ:

1 - <http://www.sci.org.ir>

2 - <http://www.mhud.gov.ir>

۳- روزنامه همشهری، ۲۲ فروردین ماه ۱۳۸۳.

4 - <http://www.hamshahri.org/vijenan/tehran/1382/820230/tehran.htm>

5 - <http://www.prisoners.ir/farsi/reports.php>

6 - <http://www.mehrnews.ir>

7 - <http://www.judiciary.ir/persian/publication/archive/830825/newspaper2.pdf>

8 - http://www.kaybannews.ir/821108/0ther5_Htm#other500

9 - <http://social.iran-emrooz.de/more.php?id=5272-0-19-0-M>

۱۰- خبرگزاری دانشجویان ایران، ۲۹ فروردین

۱۳۸۳.

11 - <http://isfahan.schoolnet.ir/BeheshtAcen/akhbar/REGHABAT.htm>

12 - <http://www.iranwomen.org/ZANAN/amar.htm>

۱۳ - «ایجاد اشتغال با طرحهای مقطعی و راهکارهای سنتی کارساز نیست»، «ابرار اقتصادی»، ۲۲ فروردین ۱۳۸۳.

۱۴ - «وظیفه بازاریابی تبدیل خریدار به مشتری است»، مصاحبه با پروفسور سیدفرخ صفوی، نشریه بازاریابی، شماره ۳۶، ص. ۴۴.

● کاملیا احتشامی اکبری: دانشجوی دکتری دانشکده مدیریت دانشگاه تهران و کارشناس سازمان مدیریت صنعتی

ریزی آن) موجب بروز کاستیهای اساسی در روند توسعه ملی می شود. در یک کلام، به نظر می رسد تا زمانی که نگرش «مدیریتی و بنگاه محور» در برنامه های توسعه ای ملحوظ نشود، فرایند توسعه و تولید ثروت (بنابر شواهد تاریخی) دچار اختلال شده و فقر و در نتیجه نابسامانیهای اجتماعی دامنگیر نسلهای آینده خواهند شد. از جانب دیگر نگرش «بنگاه محور» خود منوط به بهره گیری از تفکر استراتژیک، علمی و برنامه ریز مبتنی بر «کار» است که بحث جداگانه ای را می طلبد.

نتیجه گیری

به نظر می رسد که مدیران بازاریابی نقشی دوچندان در ساماندهی نظام بازاریابی سازمانی

مثبت تقویت کنند، خود به مثابه موتور توسعه عمل می کند. در محیط تورم زا که تقاضای همواره بر عرضه پیشی دارد و همچنین در محیطی که از لحاظ سلامت اجتماعی در تلاطم جدی قرار دارد، مشتری توان خرید کالاهای اساسی را به سختی خواهد داشت، چه رسد به اینکه بتواند به کیفیت زندگی خود در بعد مصرف بپردازد. در کنار این امر و طبق مطالعات انجام شده، در اغلب کشورهای در حال توسعه رویکرد به برنامه ریزی توسعه صرفاً از دیدگاه اقتصادی و توسط اقتصاددانان انجام می شود. در این میان و با قبول این پیش فرض که «بنگاه» و «بازار» عوامل اصلی تولید ثروت و جریان آن هستند، نگرش صرف اقتصادی (در عوض نگرش مدیریتی و بنگاه مدار به مسئله توسعه و برنامه

جدول ۲ - تعداد شاغلان در پست های مدیریت و سرپرستی بر حسب نام دستگاه و جنس سال ۱۳۸۰

نام دستگاه	کل	مرد	زن
ریاست جمهوری	۲۲۲۰	۱۹۹۱	۲۲۹
وزارت آموزش و پرورش	۱۱۶۸	۱۱۴۳	۲۵
وزارت امور خارجه	۳۴۷	۳۴۰	۴
وزارت امور اقتصادی و دارایی	۲۰۷۵۲	۱۸۶۸۴	۲۰۶۸
وزارت بازرگانی	۱۸۷۹	۱۸۰۶	۷۳
وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی	۷۵۸۰	۶۳۰۰	۱۲۸۰
وزارت پست و تلگراف و تلفن	۴۸۵۰	۴۷۳۱	۱۱۹
وزارت تعاون	۳۱۶	۲۹۹	۱۷
وزارت راه و ترابری	۳۹۷۸	۳۸۲۵	۱۵۳
وزارت صنایع و معادن	۲۳۸۷	۲۲۰۶	۱۸۱
وزارت علوم تحقیقات و فناوری	۴۵۶۴	۴۱۶۶	۳۹۸
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	۱۱۸۲	۱۱۲۸	۵۴
وزارت کار و امور اجتماعی	۴۷۳	۴۳۴	۳۹
وزارت کشاورزی	۱۰۱۵۴	۱۰۰۰۵	۱۴۹
وزارت کشور	۳۶۵۱	۳۵۸۶	۶۵
وزارت مسکن و شهرسازی	۶۶۶	۶۳۷	۲۹
وزارت نیرو	۱۰۱	۹۸	۳
وزارت نفت	۶۳	۶۲	۱
قوه قضائیه	۱۹۷۰	۱۸۹۵	۷۵
سایر موسسات	۱۱۶۷	۱۱۲۸	۳۹
نهادهای انقلاب اسلامی	۳۵۷۵	۳۵۱۹	۵۶
جمع	۷۳۰۴۳	۶۷۹۸۳	۵۰۶۰